מיינט ער אַז ער איז העכער פון יענעם און מאַכט חשבונות אַז עס איז ניט כדאַי צו אָפּגעבן זיך מיט יענעם. עולם הבא איז אַן עולם ברור — אַ קלאָרע וועלט — דאָרט קען זיך גאָר אַרויסווייזן פאַרקערט.

אַלע אידן מיט וועלכע ער האָט צו טאָן, האָבן זיכער אַ חלק אין עולם הבא. יענעם דאַרף מען דאָך אַלעמאָל דן זיין לכף זכות. אויף אים אַליין קען זיין אַ שאלה, עס איז דאָך על כל פשעים תכסה אהבת עצמו, ואל תאמין בעצמך כו׳. איז אויב ער וועט אים איצטער טאָן אַ טובה, וועט ער אים אָפּצאָלן לעולם הבא, הוא בגן עדן ורבו שלמדו תורה והביאו לחיי עולם הבא בגיהנם — קען דאָס פועל׳ן אַז מען נעמט אַרויס זיין רבי׳ן צוליב אים. אויב ער וועט מקרב זיין יענעם, וואָס דורך דעם וועט ער ווערן יענעמס רבי, איז אין עולם הבא וועט יענער טענה׳ן: איך קען ניט זיין אָן מיין רבי׳ן, און צוליב יענעם וועט מען אויך אים אַרויסנעמען פון גיהנם און אַוועקזעצן אין גן־עדן.

כב. אַזוי איז געווען אַלעמאָל. איצטער דאַרף מען ניט וואַרטן אויף לאחר מאה ועשרים שנה, נאָר יענער קען אָפּצאָלן אויף דער וועלט. עס איז דאָך הנה זה עומד אחר כתלינו, משיח האַלט אַט־אַט ביים קומען, אחכה לו בכל יום שיבא. און ניט נאָר דער אינגסטער פון דער חבורה נאָר אויך דער עלטסטער פון דער חבורה וועט בימיו קומען משיח, וועט דאָך די טובה וואָס יענער וועט אים צוריק־צאָלן קענען זיין אויף דער וועלט.

כג. ווען מען טוט מיט יענעם, דאַרף מען אָבער באַוואָרענען מען זאָל ניט מיינען אַז כחי ועוצם ידי עשה לי את החיל הזה, מען דאַרף געדענקען — ווי עס איז פאַרשטאַנדיק פון דער דערמאָנטער משנה — אַז דאָס איז בכחו של משה וואָס אוהב ישראל הי׳ ומסרה ליהושע[42] ויהושע לזקנים וזקנים לנביאים א. א. ו. ביז רבותינו שבכל דור ודור — אתפשטותא דמשה שבכל דרא ודרא[43] כו׳.

(משיחות ש״פ שמיני, תשי״ב)

פרשת אמור

א. חודש אייר האָט אַ מעלה אויף אַלע חדשי השנה, מיט דעם וואָס יעדער טאָג פון חודש איז פאַרבונדן מיט אַ מצוה — די מצוה פון ספירת העומר.

אין חודש ניסן, איז נאָר די צווייטע העלפט פון חודש פאַרבונדן מיט ספירה; אין חודש סיון איז נאָר דער אָנהויב פאַרבונדן מיט ספירה. אָבער אין חודש אייר זיינען כל ימי החודש פאַרבונדן מיט דעם.

הגם דעם רוב פון חודש תשרי און גאַנץ חודש ניסן זאָגט מען ניט קיין תחנון, און אויף חודש ניסן שטייט החודש הזה לכם ראש חדשים,

---

42) מנחות סה, א. עירובין כב, ב.
43) תיקוני זהר תיקון סט.

טייטשט דער של״ה¹) אַז אַלע טעג פון ניסן זיינען בבחינת ראש חודש, זיינען אָבער די מעלות פון ימי תשרי וניסן ניט פאַרבונדן מיט עבודת האדם דעמאָלט. דאָס איז אַ מעלה מצד עצמה. אָבער די טעג פון חודש אייר האָבן אין זיך אַ מעלה וואָס איז פאַרבונדן מיט עבודת האדם — מצות ספירת העומר.

די שייכות פון ימי הספירה צו מצות הספירה איז מער ווי די שייכות פון אַנדערע זמנים צו די מצות וואָס אין זיי. אין אַנדערע זמנים האָט די מצוה ניט צו טאָן מיט דעם טאָג גופא, אַזוי ווי ביי מצות אכילת מצה בפסח, איז דאָך די מצוה אַ באַזונדער ענין פון דעם זמן גופא וואָס איז אין ט״ו בניסן, מער ניט וואָס דער חיוב פון דער מצוה איז אין דעם טאָג. אָבער ספירת העומר איז די מצוה צו ציילן דעם טאָג, דעם זמן. די מעלה פון חודש אייר איז וואָס אַלע זיינע טעג זיינען אַליין פאַרבונדן מיט אַ מצוה.

ב. די מצוה פון ספירת העומר איז נוגע יעדן טאָג. אויסער דעם, איז דער ציילן יעדן טאָג נוגע אויך צו כל ימי הספירה, צו די פריערדיקע טעג²) און צו די שפּעטערדיקע טעג, ביז דאָס איז נוגע אויך צו דער כללות ההכנה צו קבלת התורה.

און אָט די מעלה איז אין אַלע ספירה־טעג גלייך.

1) בתחלת מסכת פסחים. ס״פ בא.

2) עס זאָל זיין אין זיי די מעלה פון שבע שבתות תמימות, נוסף אויף דער מעלה פון תמימות אַליין (דלכן מברך אף אם יתבטל המנין אחר כך).

דאָס הייסט: אין חודש אייר איז דאָ אַן ענין וואָס מצד אים זיינען אַלע טעג פון חודש גלייך.

ג. בכלל, אין די חדשים פון יאָר זיינען דאָ חילוקים פון אָנהויב חודש מיט סוף החודש.

אין פרדס³) שטייט אַז די י״ב חדשי השנה זיינען כנגד י״ב צירופי הוי׳. אין שם הוי׳ זיינען פאַראַן פיר אותיות, זיינען אויך אין יעדער חודש פאַראַן פיר וואָכן (און די ימים הנוספים ווערן נטפל צו די פיר וואָכן) וכו׳.

פון דעם איז פאַרשטאַנדיק, אַז אַזוי ווי אין שם הוי׳ איז דאָ אַ מעלה פון איין אות אויפן צווייטן, ובכללות — פון י־ה אויף ו־ה⁴) אין צירוף הא׳ — השם כסדרו ועל דרך זה אין חצי הא׳ על חצי הב׳ בכל הצירופים, אַזוי איז אויך דאָ אַ מעלה פון איין וואָך אויף דער אַנדערער, ובכללות — די ערשטע צוויי וואָכן זיינען העכער פון די שפּעטערדיקע.

וואָס מצד דעם דערמאָנטן חילוק איז דאָ אַ הפרש אויך לענין נישואין וכו׳ פון ערשטן האַלבן חודש ביזן צווייטן⁵). אָבער אין חודש אייר זיינען אַלע טעג פון חודש גלייך אין דעם דערמאָנטן ענין פון עבודת האדם.

ד. דורך וואָס פועל׳ט מען אַז אַלע טעג פון חודש זאָלן זיין גלייך? אויף דעם איז דער רמז אין נאָמען פון חודש: אייר, ראשי תיבות א׳ברהם, י׳צחק, י׳עקב, ר׳חל. וואָס זיי זיינען די ד׳ רגלי המרכבה, וואָס דער

3) שער יג פרק ג ועוד.

4) תניא חלק ג פרק ד. חלק א פרק כו.

5) רמ״א אה״ע סימן סד, סעיף ג.

רמז איז דאָך געבראַכט אויך בנגלה דתורה להלכה [6].

דער ענין פון אַ מרכבה איז ווי ער זאָגט אין תניא [7]: שכל אבריהם כולם היו קדושים ומובדלים מעניני עולם הזה. איז בשעת מען האָט כלל ניט קיין אייגענע ענינים, וואָרום אויך אין די ענינים הגשמיים, בכל דרכיך — איז דעהו, און מען איז איבער־געגעבן אינגאַנצן צו אלקות, פונקט ווי אַ מרכבה וואָס כל ענינה איז נאָר דורכצופירן דעם רצון הרוכב.

דעמאָלט זיינען כל הימים בשוה, וויבאַלד אַז כל ענינו איז נאָר אלקות.

און דורך דער עבודה פון מרכבה פון חודש אייר, ווערט דער חודש אַ ממוצע צווישן חודש ניסן — בהוציאך את העם ממצרים (איז דאָס על מנת ובאופן אַז) תעבדון את האל־קים על ההר הזה [8], „תעבדון" מלשון עבודת עבד, בדרך קבלת עול — צו חודש השלישי, ירחא תליתאי (סיון), אין וועלכן מען האָט געגעבן אוריין תליתאי לעם תליתאי [9].

(משיחות ש"פ אחרי, תשי"ט)

ה. וועגן דער מצוה פון ספירת העומר, זאָגט ער אין פסוק, וספרתם לכם ממחרת השבת גו'. דערציילט די גמרא [10], אַז די ביתוסים האָבן אַ טעות געהאַט און געלערנט אַז ממחרת השבת מיינט ממחרת שבת בראשית (זונטיק), און מען האָט זיך געדאַרפט מיט זיי מתוכח זיין און אויפווייזן מיט כמה ראיות והוכחות אַז דער וואָרט שבת דאָ, מיינט יום־טוב.

איז דאָך אין פלוג ניט פאַרשטאַנדיק פאַרוואָס שטייט טאַקע ממחרת השבת, מען זאָל קענען אַ טעות האָבן, און מיינען אַז דאָס מיינט שבת בראשית, עס האָט דאָך געקענט שטיין בפירוש ממחרת הפסח?

ו. אויף יציאת מצרים שטייט, בהוציאך את העם ממצרים תעבדון את האלקים על ההר הזה, ד. ה. אַז דער אויספיר און תכלית פון יציאת מצרים איז מתן תורה. צווישן יציאת מצרים מיט מתן תורה איז ספירת העומר, ד. ה. בכדי דורכצופירן דעם גמר ותכלית פון יציאת מצרים, דאַרף זיין פריער ספירת העומר, וואָס דאָס איז דער ממוצע צווישן התחלת יציאת מצרים מיט גמר היציאה — מתן תורה.

דערפאַר געפינען מיר אַז ביי די דריי חדשים: ניסן — דער זמן פון יציאת מצרים, אייר — דער זמן פון ספירת העומר (וואָס אַלע טעג פון חודש זיינען פאַרבונדן מיט ספירה כנ"ל) און סיון — דער זמן פון מתן תורה.

(כאָטש די ערשטע טעג פון סיון זיינען נאָך אין ימי הספירה, איז דאָך אָבער באַוואוסט [11] אַז בראש חודש סיון איז שוין נאָך דער ספירה פון די ג' ימים ראשונים, — חג"ת שהם כללות המדות — שבשבוע הש־ביעי. און דער עיקר ענין פון סיון איז ניט ספירת העומר נאָר מתן

6) בית שמואל (שולחן ערוך אבן העזר סימן קכו ס"ק כ). זע מאורי אור מע' א ס"ק סה.
7) פרק כג.
8) שמות ג, יב.
9) שבת פח, א.
10) מנחות סה, א.

11) תורה אור סז, ב.

תורה ווי עס שטייט[12], בחודש השלישי גו' באו מדבר סיני וכמאמר רז"ל הנ"ל, אוריין תליתאי בירחא תליתאי), איז ביי די אלע דריי חדשים ווערט דערמאָנט יציאת מצרים.

אויף חודש ניסן שטייט[13], חודש האביב כי בו יצאת ממצרים. אויף חודש אייר[14] — לחודש השני בשנה השנית לצאתם מארץ מצרים. (כאָטש אין פשטות גייט דער לצאתם מארץ מצרים אויף בשנה השנית, איז דאָך אָבער ידוע וואָס שטייט אין זהר[15] אַז חודש השני און שנה השנית איז כולא חד, במילא גייט דאָך דער לצאתם מארץ מצרים אויך אויף בחו־דש השני). אויף חודש סיון שטייט[16], בחודש השלישי לצאת בני ישראל מארץ מצרים.

הגם אַלע חדשים ציילן זיך צו חודש ניסן וואָס איז דער ראש חדשים, דער זמן פון יציאת מצרים, אָבער בפירוש ווערט דער ענין פון יציאת מצרים דערמאָנט נאָר ביי די דריי חדשים.

איז דער טעם אויף דעם, ווייל די דריי ענינים: יציאת מצרים, ספירת העומר און מתן תורה זיינען אַלץ אופנים און מדריגות אין יציאת מצ־רים, וואָרום דער גמר יציאת מצרים איז בשעת מתן תורה.

ז. אין די דריי זמנים, איז פסח פאַרבונדן מיט אכילת מצה. ספירת העומר איז פאַרבונדן מיט שעורים, כמאמר רז"ל[17]) כל המנחות באות מן החטין וזו (מנחת קנאות) כו' ומנחת העומר כו' מן השעורין. און שבועות — מיט שתי הלחם, חמץ תאפינה[18]).

איז ניט פאַרשטאַנדיק: א) פאַר־וואָס קומט דער עומר פון שעורים, אַנדערש פון אַלע מנחות. אויף מנחת קנאות זאָגט די משנה[19]) אַ טעם, כשם שמעשי' מעשה בהמה כך קרבנה מאכל בהמה. וואָס איז אָבער דער טעם אויף מנחת העומר? ב) ווי־באַלד אַז בפסח איז אסור חמץ, ווייל חמץ ווייזט אויף ישות און אויפן יצר הרע[20]), איז פאַרוואָס עפעס אַ גאַנץ יאָר איז דאָס מותר ביז אַז שבו־עות איז דאָס ניט נאָר מותר נאָר די מצוה איז דוקא פון חמץ?

ח. די דריי ענינים זיינען מרומז אויך אין פסוק משכני אחריך נרוצה הביאני המלך חדריו. משכני גייט אויפן זמן פון יציאת מצרים, אחריך נרוצה — אויפן זמן פון ספירת העומר, און הביאני המלך חדריו — אויף מתן תורה.

די דערקלערונג אין דעם איז:

דער חילוק פון „משכני" מיט „נרוצה" איז אין עטלעכע ענינים: א) משכני איז דער טייטש ציען: לשון משיכה, נרוצה — לויפן. ב) משכני איז דער טייטש דו צי מיך. כנסת ישראל זאָגט צום אויבערשטן, זיי מיר מושך — מלמעלה. אחריך נרוצה, מיר וועלן אליין לויפן — מלמטה למעלה. ג) משכני איז לשון יחיד און נרוצה — לשון רבים.

---

12) שמות יט, א.
13) שמות כג, טו.
14) במדבר א, א.
15) חלק ג קיז, ב.
16) שמות יט, א.

17) סוטה יד, א.
18) ויקרא כג, יז. מנחות נב, ב.
19) סוטה שם.
20) זע אויבן ע' 129 און ווייטער.

ט. בשעת יציאת מצרים, זיינען די אידן געווען משוקע במ"ט שערי טומאה, זיי זיינען קיין כלים ניט גע־ווען צו אלקות, ואת ערום ועריי'. מער ניט וואָס נגלה עליהם מלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא בכבודו ובעצמו און האָט זיי אַרויס־געשלעפּט פון מצרים.

וויבאַלד אַז דאָס איז געקומען ניט מצד זייער עבודה נאָר מצד אַ גילוי אור מלמעלה, במילא האָט זיי דער גילוי ניט איבערגעמאַכט אין אַ פּני־מיות, וואָרום זיי זיינען דאַך צו דעם קיין כלים ניט געווען, מער ניט וואָס מצד דעם גילוי אור האָבן זיי זיך געצויגן צו ג־טלעכקייט.

אויך איז פאַרשטענדלעך, אַז דער גילוי אור האָט אָנגערירט נאָר דעם נפש האלקית, וואָס זי איז אַ כלי צו הערן ג־טלעכקייט, אָבער ניט דעם נפש הבהמית. ד. ה. אַז בשעת יציאת מצרים זיינען זיי נאָך ניט פּטור געוואָרן פון דעם רע שבקרבם, וואָ־רום נפש הבהמית איז נאָך געבליבן בתקפה.

דערמיט פאַרענטפערט דאַך דער אַלטער רבי[21], וואָס עס שטייט, כי ברח העם. וואָרום אין פלוג איז ניט פאַרשטאַנדיק, אויב מען וואָלט זאָגן פּרעה'ן ער זאָל זיי אַרויסלאָזן פריי אויף שטענדיק וואָלט ער דאַך דאָס מוזן טאָן, היינט פאַרוואָס האָבן זיי געדאַרפט אַנטלויפן? דערקלערט דער אַלטער רבי, וויילע בשעת יציאת מצרים איז נאָך דער רע ביי די אידן געווען בתקפו, האָט מען דער־פאַר געדאַרפט אַנטלויפן.

21) תניא פרק לא.

י. לויט דעם איז פאַרשטאַנדיק דער לשון משכני, אין אַלע דער־מאָנטע דיוקים:

א) לשון משיכה. קנין משיכה איז ניט גלייך צו קנין חזקה. אין משיכה טוט ער גאָר ניט אין דער עצם זאַך, די זאַך בלייבט ווי פריער, עס גייט נאָר איבער מרשות המוכר לרשות הקונה. אַזוי אויך בשעת יציאת מצרים, איז קיין שינוי אין זייער פּנימיות נאָך ניט געוואָרן, מער ניט וואָס זיי זיינען אַריבער פון מצרים ערות הארץ אין רשות הקדושה.

ב) מלמעלה — וויילע עס איז נאָך ניט געווען קיין עבודה.

ג) לשון יחיד — וויילע דער גילוי אור האָט דערנומען נאָר דעם נפש האלקית און ניט דעם נפש הבהמית.

יא. די כוונה איז דאַך אָבער אַז דער נפש האלקית זאָל מברר זיין אויך דעם נפש הבהמית. וואָרום אויב צוליב דעם נפש האלקית אַליין, האָט די נשמה געקענט בלייבן למעלה, וואָרום הנשמה עצמה אינה צריכה תיקון כלל, ותכלית ירידתה למטה איז בכדי צו מברר זיין דעם נפש הבהמית[22], ווי עס שטייט, בכל לבבך זאָגן די רז"ל, בשני יצרך[23]. און דורך דעם וואָס דער נפש האלקית איז מברר דעם נפש הבהמית, קומט צו אַן עלי' אויך אין נפש האלקית, מצד דער מעלה פון נפש הבהמית, אַזוי ווי עס שטייט, ורב תבואות בכוח שור[24].

דער חילוק פון אַ מענטשן מיט אַ בהמה איז: אַ מענטש, וויבאַלד ער

22) תניא פרק לז.
23) דברים ו, ה. ברכות נד, א.
24) משלי יד, ד.

איז אַ בעל שכל, איז זיין רצון ומדות ניט מיט אַזאַ תוקף, ווייל זיי ווערן אָפּגעשוואַכט דורך דעם וואָס זיי ווערן קאָנטראָלירט פון שכל. דאָ־קעגן אַ בהמה, זיינען אַלע אירע רצונות מיט אַ גרויסן תוקף. אַזוי אויך אין אַ מענטשן גופא, איז דער רצון פון נפש האלקית האָט ניט אַזאַ שטאַרקן תוקף ווי דער רצון פון נפש הבהמית. און בשעת דער נפש האלקית פועל'ט אין דעם נפש הבהמית אַז זיין רצון — וואָס איז מיט אַ תוקף — זאָל זיין אין אלקות, דורך דעם ווערט אויך אין נפש האלקית אַ רצון תקיף צו אלקות.

לויט דעם וועט מען אויך פאַר־שטיין דעם טעם וואָס מנחת העומר קומט פון שעורים, מאכל בהמה, ווייַלע דער ענין פון עומר איז דער בירור פון נפש הבהמית.

יב. דער אופן פון בירור המדות קומט דורך התבוננות. בשעת ער איז זיך מתבונן אין אלקות, ווערט ער נתעורר באהבה וביראה.

בתחילת העבודה, ווען ער איז נאָך משוקע אין שערי טומאה, ד. ה. בשעת עס איז נאָך רעכט צו טאָן אַ דבר איסור רחמנא לצלן, איז ניט קיין צייט אויף התבוננות, דעמאָלט מוז זיין גלייך דער „ברח העם", כופה זיין זיך און אַנטלויפן פון רע. אָבער נאָך דעם ווי ער איז שוין אַרויס פון מצרים ערות הארץ, צו תאוות איסור איז ער שוין ניט שייך און ער דאַרף זיך כופה זיין נאָר אין תאוות היתר, דעמאָלט איז אַ צייט אויף התבוננות און אתהפכא, איבער־מאַכן די מדות אין אַ פנימיות.

יג. לויט דעם וועט מען פאַרשטיין דעם לשון נרוצה — אין די דרײַ מאָמענטע דיוקים:

א) לויפן, ניט גיין. די רצונות פון נפש הבהמית זיינען דאָך בתוקף ומרוצה כנ"ל, איז ווען מען פועל'ט דורך עבודה אַז אויך דער נפש הבהמית זאָל וועלן אלקות, דאַן איז זיין רצון צו אלקות שטאַרקער פון דעם רצון פון נפש האלקית.

ב) מלמטה למעלה — ווײַלע עס איז געקומען דורך עבודה.

ג) נרוצה לשון רבים — די עבודה איז ניט נאָר מצד דעם נפש האלקית נאָר אויך מצד דעם נפש הבהמית.

און אויף ביידן זאָגט ער נרוצה לשון מרוצה — אַז אויך אין נפש האלקית ווערט אַ מרוצה, ווי געֿרעדט פריער אַז כאָטש דער נפש האלקית מצד עצמה איז במדידה והגבלה, דורך דעם אָבער וואָס ער פועל'ט אַ מרוצה צו אלקות אין נפש הבהמית, ווערט אויך אין אים אַ מרוצה, וואָס דאָס איז די עלי' וואָס ווערט אין נפש האלקית.

יד. נאָך דער עבודה פון ספירת העומר קומט מען צו צום גילוי פון מתן תורה, וואָס בעת מתן תורה איז געווען ביטול במציאות. דער ענין פון בירור המדות איז ניט קיין ביטול במציאות, עס קומט דאָך דורך שכל און התבוננות, שטייט ער דאָך אין זיין מציאות, אָבער בשעת מתן תורה איז על כל דיבור ודיבור פרחה נשמתם [25].

---

25) שבת פח, ב.

לויט דעם וועט מען פארשטיין דעם טעם וואס חמץ איז מותר א גאנץ יאר, ביז אז בשבועות מאכט מען דערפון א מצוה, כאטש בפסח איז עס אסור.

ביים אנהויב פון דער עבודה, ווען דער רע איז נאך בתקפו, מוז מען אוועקלייגן דעם שכל — חכמים המה להרע [26]. בשעת ספירת העומר, ווען ער האלט אין מיטן דער עבודה, קען ער פארטראגן שכל, עס מוז ניט זיין חכמים המה להרע [27]. דורך הקדמת ספירת העומר ווערט בירור כל הרע, ביז אז ער איז בביטול במציאות, אז זיין גאנצער מציאות איז אלקות, — דאן איז די מצוה בחמץ דוקא, ווארום זיין שכל און טעם ודעת דארפן זיין א כלי צו אלקות.

טו. רז"ל זאגן [28]: בכל דור ודור ובכל יום ויום חייב אדם לראות את עצמו כאילו הוא יצא היום ממצרים, יעדער טאג דארף מען דורכלעבן יציאת מצרים, במילא זיינען די אלע דריי דערמאנטע פרטים פון יציאת מצרים פאראן אויך אין עבודת האדם יעדן טאג.

התחלת עבודת היום איז מודה אני כו׳ הודו להוי׳, בחינת הודאה. ער האט ניט קיין פארשטאנד און האט ניט קיין געפיל, עס איז נאר א הודאה און א כללות׳דיקער אוועקגעבן זיך צו אלקות. דוגמת העבודה פון אנהויב יציאת מצרים — חודש ניסן.

דערנאך איז די עבודה פון פסוקי דזמרה און ברכות קריאת שמע און קריאת שמע, וואס דאס איז די עבודה פון התבוננות (אפילו בפסוק ראשון דק"ש: שמע — הבנה והשגה), און איבערמאכן די מדות ביז מען קומט צו צו די העכסטע מדריגות אין אהבת הוי׳, בכל לבבך, בכל נפשך ביז צו ובכל מאדך. דוגמת העבודה דחודש אייר, דער גאנצער חודש — ספירת העומר.

דאס איז דאך אבער ווי ער איז נאך במציאותו. דערנאך קומט מען צו צו שמונה עשרה, כעבדא קמי׳ מארי׳ [29], ביטול במציאות, אז ער קען גאר ניט רײדן, נאר אד׳ שפתי תפתח, ער איז נאר כעונה אחרי הקורא. דוגמת העבודה דחודש סיון.

טז. לויט דעם וועט מען אויך פארשטיין וואס עס שטייט ממחרת השבת דוקא און ניט ממחרת הפסח.

בכדי מען זאל קענען מברר זיין אויך דעם נפש הבהמית, דארף מען אויף דעם האבן א כוח עליון ביותר. כמאמר [30], כל הגבוה גבוה ביותר יורד למטה מטה יותר.

און אזוי ווי ביי יציאת מצרים, מצד דעם וואס אידן זיינען געווען משוקע אין מ"ט שערי טומאה, האט געמוזט זיין דער גילוי פון בכבודו ובעצמו, וואס דוקא ער האט זיי געקענט ארויסשלעפן פון דארטן, און ווי עס ווערט דערקלערט אין כתבי האריז"ל [31] אז א מלאך אדער שרף

---

26) ירמי׳ ד, כב.

27) זע זהר חלק ב קפג, ב.

28) פסחים קטז, ב. תניא פרק מז.

29) שבת י, א.

30) נתבאר בארוכה בשערי אורה ד"ה יביאו לבוש פרק יג ואילך. פרק לב ואילך. זע אויבן עמוד 249 און ווייטער.

31) סידור האריז"ל בהגדה, ועוד.

וכו׳ איז ניט נאָר וואָס זיי וואָלטן ניט געקענט קיינעם אַרויסשלעפּן פון דאָרטן, נאָר אדרבה אויך זיי וואָלטן דאָרטן איינגעשלונגען געוואָרן;

וואָס דאָס איז דאָך ניט מער ווי דער אַרויסגיין פון רע, היינט מכל שכן בענין ספירת העומר וואָס מען דאַרף איבערמאַכן דעם נפש הבהמית אַליין, איז אַ ודאי אַז מען דאַרף אויף דעם האָבן אַ כוח עליון ביותר, וואָס ער זאָל זיך קענען אַראָפּלאָזן למטה און פועל זיין אין דעם רע.

דערפאַר זאָגט ער ממחרת השבת: שבת איז די העכסטע מדריגה פון זמן, אָבער דאָס איז אויך בגדר הזמן, בגדר שבעת ימי ההיקף [33]), אין שבעת ימי ההיקף גופא — איז דאָס די העכסטע דרגא. וכמאמר רז״ל [34]) על פסוק ויכל אלקים ביום השביעי, מה הי׳ העולם חסר מנוחה בא שבת בא מנוחה, מנוחה פון שבת איז שייך און אַן ענין אין עולמות. ממחרת השבת אָבער איז העכער פון שבת, אור שלמעלה מהשתלשלות.

און דאָס מיינט וספרתם לכם ממחרת השבת — בכדי עס זאָל זיין דער וספרתם לכם, נעמען די מ״ט ימים, די מדות פון נפש הבהמית, און מברר ומזכך זיין זיי (וספרתם מלשון ספירות ובהירות [34]), מוז מען נעמען פון מחרת השבת, למעלה מהשתלשלות.

(מלוקט מד״ה וספרתם תשי״א, להבין ענין מתן תורה, תשי״ג)

יז. דער דין ביי ספירת העומר איז, אַז אויב מען פאַרפעלט ח״ו איין טאָג צו ציילן, ציילט מען די איבעריקע טעג אָן אַ ברכה [35]).

דער טעם אויף דעם [36]): עס איז דאָ אַ דעה אַז די ניין און פערציק ימי הספירה זיינען באַזונדערע מצוות, ובמילא, אַפילו אויב מען פאַרפעלט אַ טאָג, האָט עס ניט צו טאָן מיט די איבעריקע טעג, וואָרום יעדער טאָג איז דאָך אַ באַזונדער מצוה.

נאָך אַ דעה איז, אַז ימי ספירה זיינען איין מצוה — צו ציילן ניין און פערציק טעג, תמימות. ובמילא, אויב מען פאַרפעלט אַפילו איין טאָג, פעלט שוין אין תמימות, און מען קען שוין די מצוה מער ניט מקיים זיין. ולהלכה פירט מען זיך אַז מען ציילט די איבעריקע טעג אָבער אָן אַ ברכה.

איז ניט פאַרשטאַנדיק: אויב מען נעמט אָן אַז אַלע ניין און פערציק טעג זיינען איין מצוה, היינט ווי אַזוי מאַכט מען אַ ברכה אויף יעדער מאָל ציילן, ניין און פערציק ברכות, מען האָט דאָך געדאַרפט מאַכן ניט מער ווי איין ברכה, בתחילה אָדער בסוף?

אויך איז ניט פאַרשטאַנדיק: נאָך דער דעה, ווען מען פאַרפעלט איין מאָל ציילן, איז דאָך דאָס נוגע ניט נאָר צו די שפּעטערדיקע טעג נאָר אויך צו די פריערדיקע, עס איז דאָך איין מצוה, האָט געדאַרפט זיין דער דין אַז ביז צום לעצטן טאָג זאָל מען ניט קענען מאַכן קיין ברכה, מצד דעם חשש טאָמער וועט ער

32) שאלות ותשובות הרשב״א חלק א סימן ט. וראה ד״ה ויהי ביום השמיני תש״ד.
33) בראשית רבה ספ״י (בשינוי לשון).
34) לקוטי תורה ויקרא לה, ב.

35) שולחן ערוך אורח חיים סימן תפט ס״ח.
36) בנושאי כלי השולחן ערוך שם. בשו״ע אדמו״ר הזקן סי׳ תפט סעיף כ״ב־כ״ג.

פאַרגעסן צו ציילן, וועלן די פריער־דיקע ברכות זיין לבטלה[37].

קען מען זאָגן: באמת זיינען דאָס טאָקע ניין און פערציק באַזונדערע מצוות. יעדע נאַכט איז אַ באַזונדער מצוה. די מצוה איז אָבער, אַז די ערשטע נאַכט זאָל מען ציילן די ערשטע ספירה, די צווייטע נאַכט די צווייטע ספירה, די דריטע נאַכט די דריטע, א. א. וו. במילא, אויב מען פאַרפעלט איין מאָל צו ציילן, קען מען שוין ניט ציילן ווייטער. ולדוגמא: אויב מען פאַרפעלט די צווייטע נאַכט, קען מען ניט זאָגן שפּעטער היום שלשה ימים, ארבעה ימים וכו׳, — עס קען דאָך ניט זיין קיין דריטע און פערטע אָן אַ צווייטע, ובמילא קומט אויס, אַז פאַרפעלן איין מאָל ציילן, איז אַ חסרון נאָר אין די ווייטער־דיקע טעג אָבער ניט אין די פריער־דיקע, וויבאַלד יעדער טאָג איז אַ באַזונדער מצוה.

יח. עס איז דאָ אַ חקירה בענין ספירה, צי דער עצם ענין ספירה, ציילן, איז אַ מציאות, און די תורה זאָגט אַז די מציאות בענין העומר שמיטה ויובל וכו׳ זאָל זיין אַ מצוה; אָדער אַז מצד עצמה, אָן דער מצוה, איז עס גאָר קיין מציאות ניט. וואָרום מספר לעצמו איז קיין מציאות ניט, נאָר מצד המצוה, איז מצותי׳ אחשבי׳, ווערט עס אַ מציאות.

די נפקא מינה פון דער חקירה לדינא איז: אַן עבד שנשתחרר באמצע ימי הספירה, ובעת ער איז געווען אַן עבד האָט ער געציילט ספירה, צי קען ער איצטער ציילן מיט אַ ברכה: אויב מען וועט זאָגן אַז דער עצם ענין פון ספירה איז אַ מציאות, איז וויבאַלד ער האָט אויך פריער געציילט, קען ער שפּעטער ציילן מיט אַ ברכה. אויב אָבער מען וועט זאָגן אַז די גאַנצע מציאות הספירה איז נאָר מצד המצוה, איז וויבאַלד אַז פריער איז עס ביי אים קיין מצוה ניט געווען, איז דאָך די מציאות ניט געווען, פּונקט ווי ער וואָלט ניט געציילט, במילא קען ער איצטער קיין ברכה ניט מאַכן.

— גר שנתגייר באמצע ימי הספי־רה — איז קיין שאלה ניט, ווייל ער ווערט דאָך אַ נייער מענטש, כקטן שנולד. —

די שאלה קלערט אויך דער מנחת חינוך[38], ער קלערט דאָס אָבער ניט מצד וואָס עס פעלט במציאות הספירה, נאָר לויט דער סברא אַז די גאַנצע ניין און פערציק טעג זיינען איין מצוה. ובמילא איז זיין שאלה ניט נאָר בעבד שנשתחרר נאָר אויך בקטן שנתגדל באמצע ימי הספירה. ווי־באַלד אַז זיין שאלה איז מצד דעם וואָס אַלע טעג זיינען איין מצוה, איז די שאלה שייך אויך ביי קטן שנתגדל, כאָטש אַז ביי אַ קטן איז אויך פריער פאַראַן אַ מצוה מצד החינוך, וויבאַלד אָבער אַז דאָס איז נאָר מדרבנן, קען מען זאָגן, אַז מצוה דרבנן העלפט ניט להשלים מצוה דאורייתא.

אָבער לויט ווי עס איז דערקלערט געוואָרן, אַז יעדער טאָג איז אַ באַ־זונדער מצוה, און דער טעם איז נאָר

37) ראה בח״י שם סק״ו, ובפרי מגדים שם משבצות סעיף קטן א.

38) מצוה שו.

וואס עס קען ניט זיין קיין דריטער טאג אן א צווייטן וכו׳, במילא איז דאך דאס וואס מען דארף אנקומען צו די פריערדיקע טעג איז דאס ניט צו דער מצוה שבהם, נאר צו דער מציאות שבהם, איז דערפאר די שאלה נאר לגבי עבד שנשתחרר, וויבאלד אז פריער איז כלל קיין מצוה ניט געווען בספירתו, איז ניטא די מציאות, אבער ביי קטן שנתגדל איז עס קיין שאלה ניט, ווארום אויך א מצוה דרבנן, איז מצותי׳ אחשבי׳, מאכט א מציאות.

יט. היוצא מזה: עס איז דאך אחכה לו — למשיח — בכל יום שיבוא, היינט ביינאכט, צי מארגן אינדער־פרי, אין מיטן די ימי הספירה.

— דער צמח צדק האט אמאל גערעדט וועגן ביאת המשיח אין אזא זמן וואס שטייט אז ער קען ניט קומען. האט איינער א פרעג געטאן: היתכן? עס שטייט דאך אז אין דער צייט קען ער ניט קומען? האט אים דער צמח צדק געענטפערט: זאל ער קומען, און אז ער וועט קומען וועט מען דאך פארענטפערן אלע קשיות, וועט מען פארענטפערן אויך די קשיא —

איז אפילו לדעת הפוסקים אז מצות ספירת העומר בזמן הזה איז נאר מדרבנן[39], וועט מען דאן אויך קענען ציילן מיט א ברכה, כנ״ל.

39) הובא בשו״ע אדה״ז אורח חיים סימן תפט.

כ. עס שטייט אין דברי רז״ל, און אין רמב״ן איז ער אין דעם מאריך, אז די מצות וואס מען איז מקיים איצטער זיינען ציונים צו די מצות דלעתיד, ווי מיר זאגן, ושם נעשה לפניך כו׳ כמצות רצונך, אז לעתיד דוקא וועט זיין כמצות רצונך, אבער די מצות וועלכע מען איז מקיים איצטער זיינען זיי ניט בתכלית השלימות און זיי זיינען בדוגמת הכנה צו די מצוות פון לעתיד[40].

פונדעסטוועגן, דארף מען ניט ממעט זיין חס ושלום אין דער טייערקייט פון מצוות דעכשיו, ווארום דוקא דורך זיי קומט מען צו צו די מצוות דלעתיד, וידוע[41] אז הגורם לדבר איז העכער פון דער זאך וועלכע ער איז גורם.

ובפרט זעט מען דאס במצות הספירה — וואס כללות ענין הספירה איז אן הכנה צו מתן תורה — אז דוקא דורך דעם וואס מען ציילט איצטער ספירה, וועט מען קענען ציילן אויך לעתיד מיט א ברכה.

וואס פון דעם זעט מען דאך די מעלה פון דער עבודה פון איצטער בזמן הגלות, וכמאמר רז״ל[42]: יפה שעה אחת בתשובה ומעשים טובים בעולם הזה מכל חיי עולם הבא.

(משיחות אחש״פ, תשי״ג)

40) זע המשך וככה תרל״ז פרק יז ואילך.

41) זע דארט פרק טו.

42) אבות פרק ד משנה יז.

פרשת בהר

א. אין אָנהויב סדרה שטייט, וידבר הוי' אל משה בהר סיני גו' ושבתה הארץ שבת להוי'. זאָגט אויף דעם רש"י בשם תורת כהנים: מה ענין שמיטה אצל הר סיני והלא כל המצות נאמרו מסיני, אלא מה שמיטה נאמרו כללותי' ודקדוקי' מסיני אף כולן נאמרו כללותיהן ודקדוקיהן מסיני.

דאַרף מען פאַרשטיין, פאַרוואָס איז דער לימוד „בהר סיני" ביי מצות שמיטה דוקא, דער לימוד האָט דאָך געקענט שטיין ביי אַן אַנדער מצוה (ביי וועלכער עס ווערן אויסגערעכנט אירע פרטים) און פון יענער מצוה וואָלט מען אָפּגעלערנט אויף אַלע מצות שכל דקדוקיהן נאמרו מסיני?

אין פשטות קען מען ענטפערן, ווייל מצות שמיטה שטייט שוין בכללות אין פ' משפטים (נאָך מתן תורה), ובשביעית תשמטנה ונטשתה, און אין פ' בהר חזר'ט זי זיך איבער בדרך פרט. דאָס איז אָבער נאָך ניט געענטפערט, ווייל עס זיינען דאָ נאָך מצות וועלכע שטייען אין פ' משפטים.

און נאָך שווערער איז: אַ מצוה פון וועלכער מען לערנט אָפּ אויף אַלע מצות, האָט זי דאָך געדאַרפט זיין אַ מצוה כללית, פאַרוואָס האָט מען אויסגעקליבן מצות שמיטה וואָס איז לכאורה אַ מצוה פרטית און האָט כמה וכמה הגבלות: נוהג רק בזמן שהיובל נוהג; און אַפילו לויט די דיעות אַז עס איז נוהג אויך בזמן הזה, איז דאָס אָבער לדעת רוב הפוסקים נאָר מדרבנן [1]). דאָס איז אַ הגבלה בזמן. ס'האָט אויך אַ הגבלה במקום: אין ארץ ישראל דוקא און ניט אין חוץ לארץ [2]).

מוז מען דערפאַר זאָגן אַז מצות שמיטה איז אין אַ געוויסן זין אַ מצוה כללית, ווי מען וועט עס ווייטער דערקלערן.

ב. ווייטער אין פסוק זאָגט ער, שש שנים תזרע שדך ושש שנים תזמר כרמך גו'. אין פלוג, צו וואָס דאַרף מען דאָס זאָגן, וויבאַלד דאָס איז דאָך ניט קיין ציווי נאָר אַן ענין פון רשות, איז מהיכי תיתי אַז מען טאָר עס ניט, וואָס מען דאַרף זאָגן שש שנים גו'?

מוז מען זאָגן, אַז אויך דער שש שנים תזרע שדך גו' גייט אַריין אין דעם ענין פון מצות שמיטה. די מצוה איז ניט נאָר ובשנה השביעית שבת שבתון, נאָר אויך שש שנים תזרע גו' איז אַ טייל פון דער מצוה.

דאָס איז אין צוויי אופנים:

א) ס'איז אַ הכנה צו מצות שמיטה. בכדי צו קענען דורכפירן דעם ובשנה

---

1) ירושלמי בפרק השולח. הובא ברש"י ובתוספות גיטין לו, א. רמב"ם הלכות שמיטה ויובל פרק י הלכה ט (לפירוש הבית יוסף יורה דעה סימן שלא בתחלתו — וראה כסף משנה שם פרק ט הלכה ב). טור יורה דעה סימן שלא. חינוך מצוה פד.

2) קידושין לו, ב. רמב"ם הלכות שמיטה ויובל פרק ד הלכה כה. טור שם. חינוך שם.